

มานพ ผู้พัฒน์ 2550: การศึกษาความหลากหลายชนิดของพรรณไม้วงศ์ยางในป่าฮาลา-บาลา
จังหวัดยะลา และนราธิวาส ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) สาขาวิชาชีววิทยาป่าไม้
ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ ปรชชานุกรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงใจ สุขเฉลิม D.Sc. 315 หน้า

การศึกษาความหลากหลายชนิดของพรรณไม้วงศ์ยางในป่าฮาลา-บาลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทาง
สัณฐานวิทยา นิเวศวิทยาการกระจายพันธุ์ และจัดทำรูบวิธานจำแนกสกุล ระดับต่ำกว่าสกุล ชนิด และระดับต่ำ
กว่าชนิด พร้อมทั้งแสดงภาพลายเส้น และภาพถ่ายประกอบ โดยการสำรวจ และเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในพื้นที่
ตั้งแต่เดือนเมษายน 2547 ถึง ธันวาคม 2549 นำตัวอย่างมาตรวจสอบกับพรรณไม้แห่งในพิพิธภัณฑ์พืช และ
วิเคราะห์จากเอกสารวิจัยด้านอนุกรมวิธาน จากการศึกษาสามารถเก็บตัวอย่างพรรณไม้ได้จำนวน 220 ตัวอย่าง
พบไม้วงศ์ยางทั้งหมด 7 สกุล 43 ชนิด และ 1 ชนิดย่อย ได้แก่ สกุลกระบาก (*Anisoptera*) 3 ชนิด สกุลยาง
(*Dipterocarpus*) 8 ชนิด สกุลพันเจ้า (*Vatica*) 8 ชนิด สกุลตะเคียนชันตาแมว (*Neobalanocarpus*) 1 ชนิด สกุล
ไข่เขียว (*Parashorea*) 1 ชนิด สกุลตะเคียน (*Hopea*) 8 ชนิด และสกุลสยา (*Shorea*) 14 ชนิด และ 1 ชนิดย่อย
ในจำนวนนี้มี 16 ชนิด และ 1 ชนิดย่อย เป็นพืชชนิดใหม่ที่พบครั้งแรกของประเทศไทย (new record) ได้แก่
กระบากแดง (*Anisoptera laevis* Ridl.) ยางบูเก๊ะ (*Dipterocarpus acutangulus* Vesque) ยางคาย (*D. crinitus*
Dyer) ตะเคียนชันตาหนู (*Hopea bracteata* Burck) ตะเคียนสามเส้น (*H. dryobalanoides* Miq.) ตะเคียนเขา
(*H. montana* Symington) ตะเคียนขาว (*H. sublancoolata* Symington) สยานวล (*Shorea bracteolata* Dyer)
สยาขน (*S. ochrophloia* Strugnell ex Symington) กาลอดำ (*S. longisperma* Roxb.) สยาเขา (*S. ovata* Dyer ex
Brandis) สยาคำ (*S. pauciflora* King) พันเจ้าเขา (*Vatica cuspidata* (Ridl.) Symington) พันเจ้าดง (*V. lowii* King)
พันเจ้าปาลา (*V. nitens* King) จันทน์กระพ้อแดง (*V. maingayi* Dyer) และมี 1 ชนิดย่อยที่พบใหม่ของประเทศไทย
คือ พะยอมนกเขาขน (*S. parvifolia* Dyer subsp. *velutinata* P.S. Ashton) ดังนั้นไม้วงศ์ยางในประเทศไทยจึงมี
จำนวนชนิดเพิ่มเป็น 78 ชนิด 1 ชนิดย่อย มี 2 ตัวอย่างที่ยังไม่สามารถระบุชื่อทางพฤกษศาสตร์ได้คือ ชันหอม
(*Hopea* sp.1) และรือเสาะเขา (*Vatica* sp.1) ในการศึกษายังพบไม้วงศ์ยางที่พบเป็นครั้งแรกของจังหวัดยะลา
และนราธิวาส (new locality record) อีก 3 ชนิด ได้แก่ ชำม่วง ยางแข็ง และเคียนทราย มีการพบไม้วงศ์ยางใน
กลุ่มใหม่ของประเทศไทย (new sectional record) คือกลุ่มสยาคำ (Section *Brachypterae* F. Heim) และ
กลุ่มย่อยใหม่ของประเทศไทย (new subsectional record) คือกลุ่มย่อยตะเคียนขาว (Subsection *Sphaerocarpace*
(F. Heim) P.S. Ashton) สำหรับการศึกษา นิเวศวิทยาการกระจายพันธุ์พบว่า ไม้วงศ์ยางมีการกระจายพันธุ์ใน
ป่าดงดิบชื้นที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลต่ำกว่า 1,200 ม. ลงมา นอกจากนี้การกระจายพันธุ์ตามหลักนิเวศวิทยา
สามารถจำแนกได้ 3 กลุ่ม คือ ป่าไม้วงศ์ยางระดับต่ำ (lowland dipterocarp forest) ป่าไม้วงศ์ยางระดับสูง
(hill dipterocarp forest) และป่าไม้วงศ์ยางเขา (upper dipterocarp forest)

Manop Poopath 2007: Studies on Species Diversity of Dipterocarpaceae in Hala-Bala Forest, Yala and Narathiwat Provinces. Master of Science (Forestry),

Major Field: Forest Biology, Department of Forest Biology.

Thesis Advisor: Assistant Professor Duangchai Sookchaloem, D.Sc. 315 pages.

Studies on species diversity of Dipterocarpaceae in Hala-Bala forest were carried out by examining their morphological characters, ecological distribution. Key to genera, sections, species and subspecies, including illustrations and photographs were undertaken. Plant specimens were collected between April 2004 and December 2006. Specimens were identified and classified by comparisons with herbarium specimens and analysis from the taxonomic literatures. Two hundred and twenty specimens comprising of 7 genera with 43 species and 1 subspecies were found as follow: *Anisoptera* (3 species), *Dipterocarpus* (8 species), *Vatica* (8 species), *Neobalanocarpus* (1 species), *Parashorea* (1 species), *Hopea* (8 species) and *Shorea* (14 species and 1 subspecies). 16 species and 1 subspecies are newly recorded for Thailand: *Anisoptera laevis* Ridl., *Dipterocarpus acutangulus* Vesque, *D. crinitus* Dyer, *Hopea bracteata* Burck, *H. dryobalanoides* Miq., *H. montana* Symington, *H. sublanceolata* Symington, *Shorea bracteolata* Dyer, *S. ochrophloia* Strugnell ex Symington, *S. longisperma* Roxb., *S. ovata* Dyer ex Brandis, *S. pauciflora* King, *Vatica cuspidata* (Ridl.) Symington, *V. lowii* King, *V. nitens* King, *V. maingayi* Dyer, and *S. parvifolia* Dyer subsp. *velutinata* P.S. Ashton. Therefore numbers of species in Dipterocarpaceae were increasingly enumerated as 78 species and 1 subspecies for Thailand. Two species could not be identified into certain species (*Hopea* sp.1 and *Vatica* sp.1). Three species are proposed to be new locality records: *A. scaphula* (Roxb.) Kurz, *D. retusus* Blume and *S. gratissima* (Wall. ex Kurz) Dyer. New sectional and subsectional records were found: section *Brachypterae* F. Heim and subsection *Sphaerocarpaceae* (F. Heim) P.S. Ashton. These dipterocarps are well established in moist evergreen forests at low altitudes up to a maximum of 1,200 m msl. In addition, ecological distribution suggested that dipterocarp forests should be divided into three subtypes namely, lowland dipterocarp forest, hill dipterocarp forest and upper dipterocarp forest.